

STADSGEZICHTEN

**Anouk Saleming
april 2005**

*“Ik trok een streep:
tot hier,
nooit ga ik verder dan tot hier.”*

(Toon Tellegen)

Fluisterdialoog

We horen in het donker de volgende dialoog:

Man:
Hoor je dat?

(Stilte)

Marte:
Ja.
Het is stil nu.
Echt stil.

Man:
Aan het einde van de weg staat de dag op ons te wachten.

Marte:
Ik had nooit gedacht dat we de stad werkelijk achter ons zouden laten.

Man:
Ben je bang?

Marte:
Niet met jou.

Man:
Laten we gaan.

Marte:
Mag ik je hand?

PROLOOG

Game on

We zien een witte muur.

We zien een jongen. Hij kijkt schichtig om zich heen, haalt dan een graffitispuitbus vanonder zijn jas vandaan en spuit in grote blauwe letters op de witte muur:

Game on

HET EERSTE GEZICHT

Wij kennen dit verhaal

De stad:

Hier wonen wij.

Aan het einde.

Of eigenlijk, vlak ervoor.

Wij wonen hier aan de rand.

In de stad aan de horizon.

Dat vinden wij een vervelend woord.

'Horizon'.

Daar is al zoveel over gesproken, over gefantaseerd en gedicht.

Wij noemen het liever 'de streep', hier, waar wij wonen.

Het is hier koud.

Op de streep.

Tochtig en winderig.

Bij elke harde windstoot, waait er afval de stad in.

Plastic zakken, frisdrank blikjes, koffiebekertjes, jerrycans en soms zelfs kapotte autobanden.

Afval van de grote wegen die naar de stad toe leiden.

Wij zeggen expres 'die naar de stad toe leiden'.

Er gaan geen wegen de stad uit.

Er is simpelweg geen behoefte om weg te gaan.

Afval, mensen en geluiden waaien de stad in en blijven daar.

Het is hier nooit stil.

Als niemand geluid maakt, als alles en iedereen slaapt, dan nog is het niet stil.

Het is de kou, die brult, raast, breekt en kraakt.

De lucht wordt samengeperst en uit elkaar gespleten.

Die kou stopt nooit en u kunt zich het niet voorstellen.

Het is hier zo onvoorstelbaar koud, dat zelfs huilen gevaarlijk is.

Je tranen bevroren en krassen sporen in je huid.

Het bloed van je wangen valt in scherven van robijnen op de straat uiteen.

Ook de liefde is gevaarlijk.

Wij kennen allemaal het verhaal van de twee geliefden die dachten elkaar vurig lief te hebben, maar in hun eerste hete kus vroren hun lippen aan elkaar.

Toen ze zich van elkaar losrukten, verloor de een zijn lippen, scheurden zo los van zijn gezicht.

Wij kennen dit verhaal.

Het komt uit de tijd dat de stad nog maar een paar inwoners telde.

Onze overgrootvaders kenden de man zonder lippen.

Zij vertelden zijn verhaal aan onze grootvaders, die aan onze vaders en onze vaders weer aan ons.

Je moet wel zeker zijn van je hartstocht en risico's durven nemen om hier op deze plek lief te hebben.

Wij hebben gezworen er nooit aan te beginnen.

Wij leven in onze stad tussen de honden.

Ook zij vormen een gevaar.

Zolang onze stad er is, zijn ze er al.

Ze zwerven met het afval mee.
Overdag houden ze zich koest, maar 's nachts trekken ze in groepen van soms wel twintig door de straten.
Wij komen 's nachts niet buiten.
We zouden wel gek zijn.
Wij hebben geweren boven onze voordeuren hangen.
Maar voor elke dode hond lijken er twee terug te komen.
Wij hebben geweren om ons veiliger te voelen.
Voor het geval dat.
Het is wel eens gebeurd dat zo'n troep winkels binnen valt.
Een slagerij of zo.
Dan springen ze dwars door het glas.
Ze geven er niets om als de voorste dieren sterven.
Door honger gedreven offeren ze zich voor elkaar op.
Dat vinden wij mooi.
Opoffering.
De honden in de stad zijn dik.
Niet van het eten.
Vanwege de kou hebben ze dikke vachten.
Die hangt slap om hun karkassen.
Wij weten dat deze wandelende karkassen niets of niemand ontzien.
Wij weten dat ze alleen geen plastic eten.
Er is wel eens een vrouw vermist geweest.
Dagen later werd er alleen een kunstheup en een plastic damestasje teruggevonden in een windstille hoek.

Maar het grootste gevaar komt van de nieuwe mensen.
Ze blijven komen.
Naar onze stad op de streep.
Wij kunnen niets tegen ze doen.
Het is onmogelijk om ze terug te sturen.
Er gaan immers geen wegen de stad uit.
Wie hier komt, blijft.
En vroeg of laat komen wij ze tegen.
De nieuwelingen.
Wij zijn bang dat één van hen onze dubbelganger is.
Wij weten dat iedereen een dubbelganger heeft.
Wij bedoelen geen tweelingen.
Die hebben dezelfde moeder.
Wij hebben het over dubbelgangers.
Mensen op verschillende plekken op de wereld geboren, maar met identieke genen.
En wij weten dat wanneer we onze dubbelganger in de ogen kijken, dat dan één van beiden sterft.
Dan is er één teveel.
Wij vrezen dat wij die ene zijn.
Er is ooit een vrouw gestorven toen zij haar evenbeeld in de ogen keek.
Dat is lang geleden.
Wij leren snel en vergeten nooit.
We kennen de verhalen.
En alle verhalen hier zijn waar gebeurd.

Blanco

Graffitiboy:

Als het donker wordt en de straten zijn leeg, is de stad van mij.

Ik begin graag leeg.

Blanco.

Muren, schuttingen en deuren,- liefst van garages -, zijn mijn papier.

Mijn mond.

Om de mensen aan te spreken, toe te schreeuwen, of te lachen.

Ik strijk met mijn hand over die mond, over de soms ruwe lippen.

Kalk en splinters blijven achter onder mijn nagels.

Ik orden mijn gedachtes.

Kies.

Het juiste woord.

De juiste afbeelding.

Mijn mond is die lege muur, die schutting of die deur.

Een stille schreeuw.

Een stille lach.

Ja, als het donker wordt, zijn de straten van mij.

Het afval dat de stad in waait, ritselt.

Een plastic zakje wervelt zijn eigen onvoorspelbare weg door de straten,
blijft soms even liggen en waait dan weer ineens hoog op.

Ik volg het.

Het verkeersplein over, een woonwijk in.

De straten zijn leeg.

Blanco.

Het is te koud om je op straat te begeven.

Het plastic zakje waait een tuintje in.

Ik stap over de lage heg.

Op het gras staat een schommel.

De scharnieren piepen in de wind.

Het plastic zakje is verdwenen.

Ik kijk naar de muur.

Een witte, zoals ik ze het liefste zie.

Ik strijk met mijn hand over de muur.

Blanco.

Ik ril.

Van de kou.

Van genot.

Ik werk snel, ben goed voorbereid.

Haal sjablonen en spuitbus uit mijn rugzak.

Een soldaat.

Een blauwe soldaat, links in de hoek.

Zijn geweer in de aanslag, staat hij rechtop tegen de witte muur.

Mijn verkenner.

Van de muur.

Van de straat.

Van de stad.

Een verkenner die uitdaagt.

Ik laat mijn spuitbus vallen.

Rammelend neemt de wind hem mee.
Ik doe mijn sjablonen in mijn tas.
De schommel piept.
De straat blijft stil.
De oorlog is begonnen.

De komst van het tweepersoons circus

Ypema:

Ik weet niet meer wanneer precies,
maar ergens in februari was het, denk ik,
het was in ieder geval nog voor carnaval,
want ik weet nog dat ik dacht 'wat zijn ze vroeg dit jaar'.
Ze kwamen met z'n tweeën, maar ze gaven je het gevoel dat ze met z'n twintigen waren.
Dat kwam vooral door de muziek.
Ze speelden zeker zes instrumenten, drie per persoon.
Vraag me niet hoe, maar het was iets met violen en een voorgebonden klarinet en met hun
voeten op een trommel of zo.
Nu ik er nog eens over nadenk, weet ik werkelijk niet hoe ze dat met z'n tweeën klaar
speelden.
Het is niet meteen mijn smaak, maar het trok onmiddellijk mijn aandacht.
Het klonk goed.
Vrolijk en licht.
Nu weet ik achteraf dat alles daarna alleen maar donkerder is geworden.
Ik ben naar mijn raam gelopen.
Eerst zag ik niets.
Alleen een plastic zakje dat voorbij waaide.
Ik weet nog dat ik dacht 'daar zit muziek in' en dat vond ik toen bijzonder komisch.
Daarna kwamen ze de hoek om en zag ik de optocht, - voor zover je met twee personen kunt
spreken van een optocht -, voorbij komen.
Ik zag onmiddellijk de gelijkenis van de twee mannen.
Eerst dacht ik dat mijn ruit spiegelde, maar toen zag ik dat één van de twee mannen een klein
zwart aapje mee droeg op zijn schouder.
Dat beest keek me dwars door de vitrage aan.
Toen de optocht mijn huis passeerde, draaide het mee met zijn kopje en het blééf kijken tot de
twee mannen om de hoek verdwenen.

Een dag of twee later kwam ik die tweeling tegen in een bar.
Ik kwam ze tegen en ze pakken meteen mijn hand.
Ze beginnen te lezen.
Het was behoorlijk druk daar, dus ik was niet echt om m'n gemak.
Behoorlijk donker ook trouwens.
Maar zij lazten mijn hand alsof het een boek was.
'Bestel iets te drinken voor ons', zeiden ze.
'Er is iets met jou'.
En ik bestelde wat en vroeg wat er was.
'Het is iets met dood', zeiden ze.
En ze lachten en ik zag dat bij beiden op een tand een diamant of zo iets was bevestigd.
Ik zei: 'Jullie zijn nieuw' en bestelde nog maar een rondje.

Maar ik wilde weg.
Ik maakte me zorgen.
Mij maak je niet snel bang, maar ik kreeg de stuipen van ze.
Met hun lach en hun diamanten tand en die blikken van ze.
En al die tijd lieten ze mijn hand niet los.
En ik weet werkelijk niet of ze toen al een vermoeden hadden wat er allemaal zou gaan gebeuren.
Ik weet het werkelijk niet.
Ze bleven er in ieder geval nogal rustig onder.
En de nachten daarna begon het gepieker.
Het liet me niet los.
Ik durfde nauwelijks nog de straat op, was bang dat er iets met mij zou gebeuren.
Ik zag overal spoken.
Ik nam de telefoon niet meer op, verwachtte op mijn antwoordapparaat een bericht met de datum en het uur van mijn dood.
Ik haalde het jachtgeweer van mijn overgrootvader, een familiestuk, van de schouw en legde hem geladen onder mijn bed.
Ik deed geen oog meer dicht.
Zelfs nu ik er over praat, staat het kippenvel op mijn rug.
En als ik maar wist wat, of hoe en wanneer.
Maar nee, die twee hadden met geen woord daar over gesproken.
Het zat onder mijn vel.
Het jeukte in mijn kop.
Paranoia werd ik er van.
Ik besloot terug te gaan.
Naar die bar.
Dit gesodemierter moet nu stoppen, dacht ik.
En ik ging terug naar die bar toen ik de moed had.
Bijna leeg was die kroeg en nog donkerder ook.
Maar geen spoor.
Natuurlijk waren ze er niet meer.
En die barman deed net of ie niet wist waar ik het over had.
Of die avond nooit had bestaan.
Ik heb godverdomme gevloekt.
Ja, gescholden heb ik tegen die man, tegen mezelf.

Het was laat toen ik naar huis ging.
Te laat eigenlijk.
Ik liep zo snel ik kon door de donkere stad naar huis.
En daar, ik weet dat het totaal ongeloofwaardig klinkt, maar daar in mijn tuin zag ik, in het schijnsel van de buitenlamp van de burens, de schaduw van een soldaat.
Groot en indrukwekkend op mijn garagedeur.
Ik schrok vreselijk.
Mijn hart bonsde in mijn keel.
“Nu dus”, dacht ik en ik wist het zeker.
Ik zag mezelf bloedend op het grintpad liggen.
Ik trilde over mijn hele lijf.
Maar de schaduw bleef onbeweeglijk.
Ineens merkte ik dat de soldaat mij nog niet gezien had.
Natuurlijk had hij mij niet gezien.

Ik stond in het donker, achter hem.
Als hij omkeek, keek hij tegen het licht van de buitenlamp in.
Ik zag mijn kansen.
Ik vatte moed.
Ik ben zo stil ik kon achteruit gelopen, om mijn huis heen gerend en door de achterdeur naar binnen gegaan.
Stil en zonder licht aan te maken heb ik mijn hele huis van binnenuit vergrendeld.
Ik heb mijn jachtgeweer gepakt en ik ben achter de voordeur gaan wachten.

Tweespraak

De teksten worden door twee personen uitgesproken. Soms spreken ze samen, soms vullen de twee stemmen elkaar aan en spreken ze afwisselend. Suggestie: de schuin gedrukte woorden worden samen gesproken, waarna de andere stem verder spreekt.

Tweepersoonscircus:

De eerste uren is het zo te lopen *vreemd* is het.
Met onze duimen paraat.
Met onze oren gespitst.
Inmiddels de illusie van een passerende auto en de hoop op een lift verloren hebbend.
De wind blaast ons naar de stad.
Het is zo opgewaaid te worden *vreemd* is het.
Lopen, uren lopen, maar de stad aan de horizon niet groter zien worden, naarmate het verstrijken van de tijd.
Horloges *checken*.
Gecheckt hebben.
Dichterbij komen en het idee hebben dat de stad met elke naderende stap van ons, zelf een stukje terug schuift.
De stad deinst terug.
Het is zo te lopen *vreemd* is het.
Zo met ruggen die koud zijn van de wind.
Zo met haren die langs onze gezichten waaien.
Met onze handen wegstrijken heeft geen zin.
Tegengekomen, *tot nog toe, tegengekomen* alleen een hond.
Aftandse hond die van de mayonaiseresten uit een verder leeg frietbakje likte
-verder niemand tegengekomen- *en gromde*, naar ons gromde.
Midden op de weg lopen naar de stad met de middenstrepen van de autoweg tussen ons in.
Het is zo de strepen te volgen *vreemd* is het.
Dat die stad zo ver weg is en zo dichtbij lijkt.
Ons niet laten kennen.
Ons niet voor één gat laten *vangen, of kisten* laten.
Eindelijk de eerste huizen in de avondschemering naderen.
Het duurt zo te naderen nog een hele poos voor het eerste huis ook daadwerkelijk gepasseerd is.
Instrumenten pakken, in elkaar zetten.
Spelen zoals anders.
Maar geen muziek horen.
Spelen en alleen ademhalen horen en het klikken van de kleppen, het strijken van de snaren en onze stappen.

Onze stappen hol vinden klinken.
Het is zo te spelen *vreemd* is het.
Dat er geen muziek klinkt.
Of *heel ver weg*.
Daar wel muziek horen.
Heel ver weg onze muziek horen.
Ons verbazen.
Alsof de muziek onmiddellijk wegwaait en straten verder pas hoorbaar wordt.
Instrumenten *checken*.
Gecheckt hebben.
Niets mis mee.
Constateren.
Alles in orde hebben.
Doorspelen en situatie voor lief nemen.
Zoals het komt.
Schouders ophalen en doorspelen.
Mensen zien gluren door de vitrage.
Afvragen wie wie vreemd vindt.
In het bleke lantaarnlicht onze schaduwen zien op de muren van de huizen.
Schaduwen groter en kleiner zien worden en zien verdwijnen om opnieuw te verschijnen bij het volgende straatlicht.
Stap voor stap, voet na voet, onze eigen muziek volgend, deze vreemde stad binnentrekken.

In het wilde weg

Anton:

Het zat op m'n vensterbank.
Ik weet niet wat het was.
Ik woon op de tweede verdieping, dus een hond kon het niet zijn.
Daar waren bovendien z'n oren te klein voor, z'n ogen te groot en z'n houding niet honds.
Eerder menselijk leek het.
Een soort miniatuur mensje was het, maar dan helemaal zwart en harig.
De eerste keer dacht ik dat ik het me verbeeld had.
Zo snel als het er was, was het weer weg.
Maar de volgende dag zat het er weer.
Aan de buitenkant tegen het raam.
Dat beest keek en volgde je door de kamer.
Met z'n ogen dan.
Het zat daar maar als een donkere schaduw op de vensterbank.
Zo snel als het de eerste keer weg was, zo lang bleef het later.
Uren zat het daar en volgde me met wat ik deed.
Gordijnen dichtdoen hielp niet, want dan zag ik nog altijd zijn silhouet en zijn ogen ook.
Dwars door de vitrage en de overgordijnen heen keek het me aan.
Ik heb een kussen naar het raam gegooid.
Hielp niet.
Een appel.
Hielp niet.
De ruit met een boek stukgegooid.
Hielp even, maar nog vóór de glaszetter zat dat beest er al weer.

Ik had moeite hem buiten te houden.
Met een bezem heb ik in de woonkamer gestaan.
Ik stond te zwaaien met dat ding, gooide een vaas van de vensterbank tot eindelijk de nieuwe ruit kwam.
Ook daarna bleef het zitten op mijn vensterbank.
Muziek hard.
Hielp niet.
Dagen niet thuis komen.
Hielp niet.
Dat beest zat en bleef.
Ik kocht een pistool.
Een handzaam dingetje.
Ik had er genoeg van.
Ik dacht: "Ik schiet naast z'n kop, dan rot het wel op."
Dus ik, raam open – op een kier – pistool richten, vliegt dat beest naar binnen.
Roetsj.
Nog voor ik er erg in had, mijn woonkamer in.
En ik met dat pistool er achter aan.
M'n hele huis door.
Ik kreeg het niet weg.
Ik schiet.
Mis natuurlijk.
Dat beest was zo snel.
Het rent naar mijn slaapkamer.
En echt, het opent de lade van mijn nachtkastje en haalt zo mijn gouden horloge eruit.
Met die kleine vingertjes grist het zo dat horloge weg.
Alsof dat beest het dwars door de gordijnen en het huis al had zien glinsteren.
Roetsj.
Voor ik iets kon doen, met dat horloge door het raam weer naar buiten.
Ik schieten.
In het wilde weg.
Tot er geen kogel meer over was.
M'n hele huis vol kogelgaten.

HET TWEEDE GEZICHT

Wij zijn bang

De stad:

Wij zijn bang.

Voor veel dingen zijn wij bang.

Wij zijn bang voor vreemde epidemieën die met het afval onze stad binnen waaien.

Wij zijn bang dat wij sterven van de kou als op een dag op onverklaarbare wijze onze brandstof opraakt.

Wij zijn bang voor de smeltende ijskappen.

Dat de zeespiegel stijgt.

Dat het grondwater steeds hoger komt te staan.

Dat de wateraders reuma veroorzaken.

Wij zijn bang dat op een dag de wind gaat liggen.

Wij zijn bang voor de stilte daarna.

Op straat zijn wij bang voor honden.

Voor de snel rijdende taxi's bij het oversteken.

Wij zijn bang dat de onderste steen niet de onderste blijkt.

Voor leugens zijn wij bang.

Voor verandering.

En voor de zon.

Dat onze voorraden beschimmelen.

Dat onze witte huiden verbranden.

Dat we huidkanker krijgen.

Wij zijn bang voor de liefde.

Dat lichamen virussen overbrengen.

Dat de dood nog veel kouder is dan het leven hier.

Dat er niets is wat ons echt kan verwarmen.

Wij zijn bang om onze huizen te verlaten.

Wij zijn bang om thuis te blijven.

Maar het meest blijven wij bang voor de komst van onze dubbelganger.

Wij zijn bang om te sterven door de blik van een vreemde, die er precies uitziet als wij.

Nieuwe mensen heten wij geen welkom.

Wij spieden door de vitrage met bonzend hart en zwaaien pas voorzichtig wanneer we zeker weten dat onze genen niet overeenkomen met het nieuw aangekomen DNA.

Wij zijn geen hartelijke mensen.

Wij bedoelen het niet kwaad, maar wij zijn bang.

Voor veel dingen zijn wij bang.

Geen broers

Marte:

Rogier maakte zich er kwaad over.
Het begon met hier en daar onopvallend een blauwe soldaat.
Ergens op een muur, of in een portiek.
Maar het leger breidde zich al snel uit.
Eerst kwamen de soldaten, gevolgd door ruitelij, generaals en officieren.
Maar al gauw nam ook een rood leger zijn intrek in de straten.
Al na een week stond op iedere muur, schutting of garagedeur een blauwe strijder oog in oog met een rode.
De twee legers hielden de volledige stad bezet.
In “Het Hemeltje” werd er over niets anders gesproken.
Met een verhitte kop schonk Rogier het bier en mengde hij zich in discussies.
De avonden werden er niet gezelliger op.
Hij voelde zich bedreigd, denk ik.
Door het geluidloze geweld.
En dat niemand zag waar ze vandaan kwamen,
of waarom ze er waren.
En met zo velen.
Ik voelde de sensatie en genoot ervan.
Nu zal het moment snel komen, dacht ik, al wist ik niet precies welk moment.
En ik legde stiekem een sporttas onder mijn bed met wat spullen die ik nodig zou hebben als het zover was, al wist ik niet precies wat ik wel en niet in moest pakken.
Rogier had niks in de gaten.
Hij tapte zijn bier, telde zijn winst.
Nog een paar jaar, zei hij, nog een paar jaar, dan gaan we weg met ons gespaarde geld.
De mooiste jaren van ons leven liggen nog voor ons.
We kunnen tickets boeken, zei hij, naar het zuiden gaan en een boerderijtje met een moestuin kopen.
Maar nu hebben we nog niet genoeg, zei hij ook.
Dat zegt hij al jaren.
Ik weet dat hij het er moeilijk mee heeft.
Ik vind het allemaal wel best.
Hij houdt van mij.
En het zou wel heel toevallig zijn als ik ook van hem zou houden.
En ondertussen wachtte ik.
Op dat wat ik niet wist, niet kende.
Ik wachtte op wat er zou gebeuren.
Ik sliep pas wanneer het al middag werd en was teleurgesteld als ik wakker werd en alles nog hetzelfde was.
Ik weet dat het misschien vreemd klinkt, maar het stomme was dat ik zeker wist dat die stille strijd om mij was.

Het was op een donderdag.
Dat weet ik nog, want de leverancier was die ochtend geweest.
Rogier sjuowde al de hele middag de kratten en flessen van boven naar de kelder.
De deur zwaaide open.
Er waaide een plastic zakje naar binnen.
Ik glimlachte.

Om het zakje dat zelf de deur leek te hebben geopend.
Rogier kwam net met een bezweet gezicht de trap op.
Hij wilde de deur al met z'n voet een zet geven, toen de tweeling binnenkwam.
Tenminste dat dachten we toen nog.
Dat het een tweeling was.
Misschien hadden deze twee mannen meer kanten.
Daar ben ik zeker van.
Maar ik heb maar één kant van ze gezien.
En zij hebben mij ook maar van één kant gezien.
Mijn plastic buitenkant.
Niets zagen zij van mijn binnenkant,
of ik van die van hen.
Wij allemaal trouwens zagen daar niks van.
Van wat ze in werkelijkheid dachten.
We zagen de kaarten, hun vingervlugheid, hun diamanten glimlach.
We zagen hun zwarte haar dat naar achteren was gekamd en tegen hun schedel geplakt.
We zagen het geld waarmee ze betaalden, ons rondjes gaven, over de toonbank gaan.
We zagen Rogier stralen.
En we zagen zijn gezicht de volgende morgen toen de kassa niets meer van de papieren stapeltjes geld van de avond ervoor bleek te bevatten.
Ook een gouden kettinkje van mij –een hart met 'Rogier' er in gegraveerd- dat ik altijd 's nachts op mijn nachtkastje legde, was ik vanaf die morgen kwijt.
Maar ik hield mijn mond.
Ik wilde Rogier niet nog kwader maken.
Ze leken groot en breed.
Die twee mannen bedoel ik.
Veel te groot voor in ons kleine Hemeltje.
Toch staken ze in werkelijkheid nauwelijks boven de andere klanten uit.
Ze hadden veel gemeen, die twee.
Iedereen ging er van uit dat het een tweeling was.
Ze bewogen en spraken synchroon.
En een vreemd accent hadden ze ook.
Ik schonk hen glazen jenever.
Maar ik kon het niet helpen dat ik bij elke blik van hen mijn hart voelde overslaan.
De hele kroeg hing aan hun lippen.
Rogier had het druk met glazen schenken en bier tappen.
Hij was nog roder dan anders.
Hij zou het morgen vast over de geweldige avond hebben en over onze plannen.
Zijn plannen voor ons, dacht ik.
Toen Rogier ver na middernacht nieuwe flessen uit de kelder ging halen, had ik het lef om bij de mannen aan tafel te gaan zitten onder 'boe'-geroep van een paar omstanders die duidelijk geen zin hadden in een vrouw bij het gezelschap.
Maar die twee knikten naar me, glimlachten.
Met lippen die de liefde kennen, dacht ik en bloosde.
Ik ben niet snel verlegen, maar die twee mannen gaven me het gevoel dat ik naakt was.
Eén van de twee legde een hand tegen mijn dij.
Zijn warmte gebood me te gaan zitten.
En ik wist het.
De legers waren uitgevochten.
Dit was de warmte van de hand van mijn overwinnaar.

Mijn wachten zou snel voorbij zijn.
Ik vroeg waar ze vandaan kwamen.
Ze vertelden over de stad waar ze elkaar hadden leren kennen en waar ze een aantal maanden
gebleven waren.
Het werd stil aan onze tafel.
We dachten allemaal hetzelfde.
Niemand durfde zijn gedachte af te maken.
Als deze mannen niet dezelfde moeder hadden....
Iedereen was serieus geschokt.
Eén van die kerels trok geheel wit weg en durfde te vragen:
“Zijn jullie geen broers?”
“Nee”, zeiden ze, “geen broers”.
Het werd nog stiller als het gekund had.
Omdat ieders gedachte stil viel.
En nog witter ook werd die kerel.
“Geen broers” herhaalde hij zacht.

De honden van Dora

Dora:

's Nachts komen ze.
Of eigenlijk als de schemer valt.
Ze weten waar ze moeten zijn.
Natuurlijk weten ze dat.
Ze zijn van mij.
De honden van Dora.
Ik geef ze allemaal een naam.
En soep, of rijst.
Ze grommen zonder tanden.
Ze bibberen in hun dikke vachten.
En hun vellen zijn te zwaar om te vechten.
Ik ken de verhalen.
Niemand verandert in deze stad.
De honden wel.
In hun dikke vellen zijn ze zachter geworden.
Het zijn er ook niet meer zo veel.
Ze eten geen plastic en het meeste afval wordt door de mensen in dikke plastic vaten gestopt.
De honden stikken er in en janken zichzelf de dood in.
Ze hebben honger.
's Nachts liggen ze in mijn garage.
Daar heb ik straalkacheltjes laten plaatsen.
De monteur dacht waarschijnlijk aan illegale tropische planten, want hij zei: “Ik zeg niks
hoor”, met een knipoog erbij.
Laat hem maar denken.
Laat hem maar niks zeggen.
Ik praat zelf ook niet graag.
Ik heb mijn honden.
En dat is genoeg.

De vriendelijkheid zelve

Olle:

Wij zijn engeltjes.
De vriendelijkheid zelve.
Echt waar.
Hier in het Hemeltje doen we nog geen vlieg kwaad.
Ik kom hier al heel wat jaren.
Nooit íets voorgevallen.
Maar zelfs ik, en dat wil heel wat zeggen, kreeg kokend bloed.
Ik ben een rationalist normaal.
Nooit een grof woord.
Nooit nijdig.
Wij allemaal niet.
Rogier gaf ze eten.
Bier.
Jenever ook.
En een slaapplek.
Boven in, vlak onder het dak.
Het werd hen toch echt heel makkelijk gemaakt.

Maar mannen, die met twee komen, terwijl er één teveel is,
mannen, die verklaarbare dingen onverklaarbaar maken,
mannen, die ruzies veroorzaken zonder er zelf bij betrokken te zijn,
mannen, bij wie het vuur in hun aderen stroomt bij een temperatuur als deze,
mannen, van wie hun blik vrouwen koorts bezorgt,
en mannen, die vrouwen uitkleden zonder hun handen te gebruiken,
die moeten wij hier niet.
Lijkt me simpel.

Als Rogier ze niet op straat had gezet, was er vast iets anders gebeurd.
Proost.

En, oh ja, ...
Nee niks, laat maar.

Een joekel van een bult

Agnes:

Midden in de nacht schrok ik wakker van een immens kabaal.
Het blaffen van tientallen honden.
Ik was onmiddellijk klaar wakker.
Ik heb al jaren geen hond meer horen blaffen, was het eerste wat ik dacht.
Meteen daarna sloeg de schrik me om het hart.
Ik dacht: dit is de dag waar m'n ouders me altijd voor hebben gewaarschuwd.
“Want gekomen is de grote dag van hun toorn.
Wie kan dan standhouden?”
Mijn ouders waren gelovig.
Ik kroop in paniek onder mijn bed.

Stootte m'n kop.
Keihard.
Ik durfde geen handdoek te halen.
Ik kreeg het hartstikke benauwd daar onder die vering tussen het stof.
Ik piepte naar adem.
En dat blaffen ging maar door.
Geen idee hoe lang ik daar lag.
Met die bloedende kop.
En met dat gebrek aan lucht.
Ik dacht dat ik ging stikken.
En gek genoeg kon ik nog best helder denken.
Ik dacht: waar komen die honden zo ineens vandaan?
En waarom blaffen ze als waanzinnigen?
Het was erg waarschijnlijk dat er iets op straat aan de hand was.
Maar het was tegelijkertijd erg onwaarschijnlijk dat er op dit uur iets op straat aan de hand kón zijn.
Ik kwam er niet uit.
Ik lag daar zo dus, ik weet niet hoe lang, tussen het stof onder mijn bed te denken aan wat daar nou toch gebeurde.
Uiteindelijk won mijn nieuwsgierigheid het van mijn angst.
Ik kroop onder dat bed uit.
Met een kloppende kop van de pijn.
Ik schoof de gordijnen heel voorzichtig opzij.
Eerst zag ik niks.
Dat is vreemd, want ik verwachtte echt de straat vol honden te zien.
Niets.
Niet één.
Ik dacht dat ik gek werd.
Waar kwam dat geluid dan vandaan?
Toen zag ik twee figuren.
Mensen.
Een grote en een kleine.
Ze stonden midden op straat.
Ik dacht aan de silhouetten te zien dat het een man en een vrouw waren.
En ik meende de vrouw uit de kroeg te herkennen.
De man kende ik niet.
Maar het is waanzinnig donker op dit uur, dus zeker weten doe ik het niet.
Die twee mensen stonden daar op straat naar elkaar toe gebogen.
Het leek of ze elkaar kusten.
Maar die gedachte verwierp ik meteen.
Ik werd toen nog banger.
Op de een of andere manier vond ik het idee dat er op dit uur mensen op straat waren nog verschrikkelijker dan die onverklaarbare honden, die ik niet zag, alleen hoorde.
Toen dacht ik aan het geweer.
Vroeger hing dat ding bij mijn ouders boven de deur.
Maar het is al zo lang rustig in de stad.
Ik heb het jaren geleden opgeborgen op zolder.
Wegdoen durfde ik toen niet.
En ik dacht dus aan dat geweer, terwijl ik daar tussen de gordijnen doorspiekte.
Ik ging op de tast naar de zolder.

Ik wilde geen licht maken.
En toen hield het op.
Ineens.
Als een slotakkoord.
Weg.
Stilte.
Niets.
Heel vreemd.
Waar waren die honden ineens naar toe?
Dat geweer heb ik gevonden en meegenomen naar beneden.
Ik was er niet gerust op.
En waar waren die mensen?
Ik ging met het geweer terug naar bed en viel uiteindelijk toen het al licht begon te worden in slaap.
De volgende morgen begon ik aan mezelf te twijfelen.
Het was ook zo'n raar voorval.
Ik heb dat misschien gedroomd, dacht ik.
Maar ik had wel een joekel van een bult op m'n kop.

Misschien wil ik alleen het verhaal mooier maken.

Niels:

Ik woon aan de rand van de stad.
Ik vind het heerlijk om 's ochtends vroeg uit mijn slaapkamerraam naar de opkomende zon te kijken.
Meestal is die door de dikke bewolking nauwelijks te zien.
Ik kijk uren uit over de wegen die naar de stad toe leiden, naar het voortjagende afval dat de stad in waait.
Soms wordt mijn beeld even doorbroken doordat plastic of papier een tijd tegen het glas van mijn raam blijft plakken.
Het verdwijnt pas wanneer de wind even ademhaalt voor een nieuwe uithaal.
Het raam doe ik nooit open.
Het is van dubbelglas en in een metalen kozijn bevestigd.
De wind staat er vol op.
Met het rondzwerfende afval zou het veel te gevaarlijk zijn om het raam te openen.
Meestal is het klein afval – plastic bekertjes, frietbakjes of kranten – maar bij sterke wind waait er ook groter spul mee - jerrycans, autobanden – en soms bij hele sterke wind onderdelen van oude fietsen of planken.
Als de wind zacht is, hoor ik het plastic tegen de ruit ritselen.
Ik stel me dan voor dat het hier warm is en dat het vogels zijn.
Vogels die hier komen overwinteren.
Omdat je hier tot laat buiten kunt zitten.
Omdat je hier tot diep in de nacht de krekels hoort.
En omdat de wind hier slechts een briesje is.
En dat de ramen altijd open staan.
Stel ik me voor.
Dat je enkel onder een laken kunt slapen onder het zacht zoemen van de ventilator.

Deze ochtend was het opvallend helder.
Ik keek naar het voortjagende afval, merkte op dat er een stevige wind stond.
En toen zag ik ze lopen.
Komen, dacht ik eerst nog.
Ik heb veel nieuwelingen zien komen.
Maar de twee figuren werden steeds kleiner.
Het leek of ze de stad verlieten.
Door de zon en het rondvliegende afval heb ik ze niet goed kunnen zien.
Een grote en een kleine figuur zag ik.
Ze liepen hand in hand.
Maar misschien heb ik me dat verbeeld.
Misschien wil ik alleen graag dat ze hand in hand liepen.
Misschien wil ik alleen graag dat ze uit deze stad weggingen.
Misschien wil ik alleen het verhaal mooier maken.
Het moment duurde maar kort.
Een grote blauwe vuilniszak bedekte een tijd volledig mijn raam.
En de wind had een lange adem.
Toen ik eindelijk weer de gelegenheid had om te kijken, waren de twee figuren verdwenen.
Ik wilde mezelf overtuigen dat het waar was wat ik gezien had.
De wegen buigen in een flauwe bocht naar het noorden af.
Als ik mijn raam zou openen, me voorover zou buigen zou er een kans zijn dat ik ze nog zou kunnen zien.
Met mijn verrekijker.
Ik haastte me.
Haalde mijn verrekijker van beneden en opende het raam.
Ik wilde het gewoon zo graag weten.
Maar dat raam kon ik niet houden met deze wind.
Natuurlijk niet.
Ik weet ook niet wat me bezielde.
Het klapte open en sloeg tegen de muur stuk.
Onmiddellijk vloog er afval naar binnen.
Een stuk metaal sloeg vlak achter mijn bed tegen de grond.
Ik stond met moeite op.
De wind had zeker orkaansterkte.
Ik moest zo snel mogelijk de kamer uit.
Met mijn arm beschermend om mijn hoofd liep ik naar de deur.
Ik dacht aan de twee figuren op de weg.
Het was onmogelijk dat ze met deze windkracht werkelijk de stad verlieten.

Een spoedklus

Wilko:

Ik werd al vroeg gebeld voor een spoedklus.
Een kapotte ruit ergens in het oosten van de stad.
Het zal rond zes uur geweest zijn.
Ik zette in mijn bus de radio aan.
Ik reed zo een kwartiertje door de nog lege straten, terwijl ik luisterde naar een nieuwsuitzending over een vermoedelijk vermiste vrouw.
Ik kende haar.

Iedereen die van een borreltje houdt, kent haar.
Vreemd vond ik dat.
En de nieuwslezer ook.
En de er bij gehaalde deskundige.
Ik dacht toen nog dat het om een echtelijke ruzie ging.
Dat die vrouw wel weer gevonden zou worden.
Bij vrienden.
Of familie.
Maar de nieuwslezer en de deskundige vonden het vreemd dat die vrouw 's náchts verdwenen was.
Daar ging het over.
Ik had daar ook niet meteen een verklaring voor.
Verdwijnen is in deze stad iets voor overdag.
Ze was 's nachts, ver na twaalven, gewoon naar haar slaapkamer gegaan en de volgende dag was ze weg.
Een hevig geëmotioneerde man lieten ze aan het woord.
Sensatie dacht ik.
Pure sensatiegeilheid.
Als de verveling toeslaat, slaat de verbeelding op hol.
Er gebeurt iets waar niet meteen een verklaring voor gevonden wordt en hup het gespeculeer barst los.

En toen zag ik de man.
Ik moest echt vol op m'n rem.
Ik zat me zo op te winden over die hele heisa dat ik niet echt op zat te letten.
Midden op de weg lag hij.
Voorover op zijn gezicht.
Ik stapte uit en zag onmiddellijk het gat tussen zijn schouderbladen waar de kogel zijn lichaam was binnengedrongen.
Het bloed was zo snel gestold dat het niet eens de grond raakte.
Als een rood pantser lag het bevroren op zijn rug.
Het was lastig de man om te draaien.
Het ijs geworden straaltje speeksel brak bij zijn mondhoek af.
Ik ken heel wat mensen.
Vanwege m'n beroep.
Maar hem had ik nog nooit gezien.
Ik heb meteen de politie gebeld.

Ok, ik heb niet meteen de politie gebeld.

Ik heb in zijn zakken gezocht naar een portemonnee of zoiets.
Gewoon uit nieuwsgierigheid.
Ik zocht naar een identiteitsbewijs.
In eerste instantie dan.
Maar ik vond niks.
Nou ja, en toen zag ik die diamanten tand.
Normaal ben ik niet zo.
Echt niet.
Maar hij had er niets meer aan, toch?
En achterin mijn bus lag mijn gereedschapskist.

De schuld lag bij de soldaten.

Jeffrey:

Niemand in de buurt heeft schoten gehoord.

Of iedereen.

Niemand heeft iets verdachts gezien.

Of iedereen.

Niemand heeft een motief.

Of iedereen.

Alleen al bij een huiszoeking in de straat waar de onbekende man werd gevonden, namen we 12 pistolen, 3 jachtgeweren, verschillende messen en één zwaard in beslag.

De mensen waren het erover eens.

De schuld lag bij de soldaten.

Die blauwe en rode figuren die de stad belegerd hielden en het bevel van hun zwijgende meerderen hadden uitgevoerd.

Het eerste slachtoffer was gevallen.

En iedereen was bang dat er meer zouden volgen.

Ik kon dat goed begrijpen.

Ik heb zelf kleine kinderen thuis rondlopen en ben altijd als de dood dat hen iets overkomt.

En zelfs de deuren van de basisschool waren niet gespaard gebleven.

Ook daar stonden de sporen van de bloedige strijd op de deuren.

Het werd tijd dat deze stille legers zich uit de stad terugtrokken.

Het belangrijkste was dat de orde weer gehandhaafd werd.

En het was niet moeilijk hem op te sporen.

Mijn collega's en ik vonden de jongen met zijn spuitbus nog in de hand.

Het was maar werk

Joris:

Het kostte me meer dan 30 werkdagen om de muren weer schoon te krijgen.

Ik werd er goed voor betaald.

Met mijn hoge drukspuit hield ik ze onder schot.

Bij wijze van spreken dan.

Tot over mijn oren zat ik onder de rode en blauwe verfresten.

Het was echt met een kunstenaarsoog gedaan vond ik.

Zonde eigenlijk om het allemaal weg te halen.

Op de ene muur zag je een verkennerspaard, op een garagedeur dronk een generaal net uit zijn veldfles of at zijn rantsoen, ergens in een portiek schreef een soldaat een brief naar een geliefde ver weg en weer ergens anders op twee grote garagedeuren gaf een officier zijn troepen instructies.

Ik volgde de verhalen door de hele stad.

Het mooiste vond ik de afbeeldingen van de echte man tot man gevechten.

In het hart van de stad had de strijd duidelijk op zijn hevigst gewoed.

Afgerukte ledematen, stervende soldaten, een veldhospitaal waar de zieken werden verzorgd.

Maar mooi gedaan.

Echt mooi gedaan.

Die strijd greep me naar de keel.

Ik had zo te doen met die jonge gasten, huis en haard verlaten om te sterven hier in deze koude stad.

Ik moest mijn kop erbij houden.
Het was maar werk.
Ja, dat was het.
Het was maar werk.

Einde verhaal

De stad:

Wij weten niet hoe de dader heet.
Wij weten dat het een jongen is.
Wij weten dat hij opgepakt is met het bewijs in zijn handen.
Wij weten dat een jury hem unaniem schuldig achtte.
Schuldig aan het aanzetten tot angst onder de bevolking, het aanzetten tot wapenbezit en tenslotte tot het aanzetten van geweld.
Een jongen nog, maar al tot zoiets gruwelijks instaat.
Wij delen deze mening.
Wij weten van zijn daden.
Wij weten dat hij de mensen waanzinnig maakte.
Wij weten dat hij een angstige vrouw 's nachts de straat op dreef.
en een onschuldige man de dood in.
Een man die nog maar enkele dagen eerder in de stad was gekomen.
Een buitengewoon vriendelijke man die alleen, zonder iemand, was gekomen en gestorven.
Wij weten zijn naam niet.
Wij weten niet waar hij vandaan komt.
Wij weten niet of er ergens vrouw en kinderen op hem wachten.
Wij treuren om de dingen die wij niet weten.
Wij treuren om de veroordeelde jongen, die nog maar 15 was.
Wij treuren om de vermiste vrouw, die 's nachts ten prooi viel aan de honden.
Wij treuren om de dode man, die misschien ergens ver weg wordt gemist.
Wij begraven de man in de stad.
Wij schrijven 'naam onbekend' op de steen.
En daaronder: 'hij kwam en ging alleen'.
Wij begraven hem.
Wij begraven alles.
En wij hebben het er niet meer over.
Hier op de streep zwijgen wij als we zwijgen moeten.
Einde verhaal.

Fluisterdialoog

We horen de volgende dialoog (maar we zien niet wie er spreekt):

Man:

Hoor je dat?

(Stilte)

Marte:

Ja.

Het is stil nu.

Echt stil.

Man:

Aan het einde van de weg staat de dag op ons te wachten.

Marte:

Ik had nooit gedacht dat we de stad werkelijk achter ons zouden laten.

EPILOOG

Game over

We zien de witte muur.

We zien een jongen. Een andere. Hij kijkt schichtig om zich heen, haalt dan een graffitispuitbus vanonder zijn jas vandaan en spuit in grote rode letters op de witte muur:

Game over